

Lantos Szabó István

PASSAMEZO VOM VNGERN

Egy vélhetően Bakfark Bálinthoz kapcsolható lantdarab és rekonstrukciója

A 16. század lantművészetében jelentős személyiség, Bakfark Bálint kompozícióit az 1553-ban és 1565-ben nyomtatott lantkönyveiből, illetve kéziratos tabulatúrákból ismerjük. Ez utóbbiak egy kivételével idegen kezek lejegyzései. A nyomtatványokban ricercarokat, fantáziákat, valamint többszólamú vokális művek feldolgozásait (intavolációkat) találunk. A század kéziratos lanttabulatúráiban felbukkan néhány táncdarab is, melyek szöveges bejegyzései több-kevesebb bizonyossággal Bakfark szerzőségére utalnak. A fiatal Achatius Dohna gróf, műkedvelő lantos 1550 és 1552 között készített emlékkönyvének 48-49. oldalára Bakfark Bálint saját kezével jegyezte le német lanttabulatúrában Clemens non Papa egyik chansonjának intavolációját: *Je prens engrey, la dura mourt, 4 vocum, Valent[in]us Bakfarkh sibenburg[er] auß der statt Kron*.¹ Ugyanebben a forrásban az 50. lapon 43. sorszámmal egy tánckompozíció szerepel Passamezo vom Vngern felirattal. Bakfarkot a kortársak gyakran illették a magyar származására utaló megnevezéssel (*Der Unger*, illetve lengyelül *Węgrzinek*),² így a kutatók az idézett darabot is a magyar lantos szerzeményének tekintik.³ Bakfark saját kezű intavolációja 1551 áprilisa körül,⁴ míg a *Passamezo vom Vngern* 1552 októberének elején került a lantkönyvbe.⁵

-
- 1 Hans-Peter Kosack: „Die Lautentabulaturen im Stammbuch des Burggrafen Achatius zu Dohna”. In: *Altpreußische Beiträge. Festschrift zur Hauptversammlung des Gesamtvereins der deutschen Geschichts- und Altertums-Vereine zu Königsberg Pr.* Königsberg: Gräfe und Unzer, 1933, 4–5. kép; Valentin Bakfark: *Opera omnia*, III. Közl. Homolya István-Benkő Dániel. Editio Musica Budapest, 1981, XXIV–XXV, ill. 32–36.
 - 2 Ld. pl. Adolf Kocirz: *Österreichische Lautenmusik im XVI. Jahrhundert*. Wien: Artaria, 1911 (Denkmäler der Tonkunst in Österreich, XVIII/2., Bd. 37.; repr. Graz, 1959), XXXVII.; Gombosi Ottó: *Bakfark Bálint élete és művei / Der Lautenist Valentin Bakfark Leben und Werke*. Budapest: OSZK, 1935, függelék 18.; Hans-Peter Kosack: *Geschichte der Laute und Lautenmusik in Preussen*. Kassel: Bärenreiter, 1935, 13–14.; Király Péter: *A lantjáték Magyarországon a XV. századtól a XVII. század közepéig*. Budapest: Balassi, 1995, 183.
 - 3 Maria Federmann: *Musik und Musikpflege zur Zeit Herzog Albrechts*. Kassel: Bärenreiter, 1932, 106.: „Wie M. Federmann nachgewiesen hat, ist mit dem Ungarn wohl Bakfark gemeint”; Kosack: *Die Lautentabulaturen...*, 55.; Gombosi: i. m., 8., 20. lj.: „A következő darab egy 'Passomezzo vom Vngern', azaz Bakfarktól”; Homolya István: *Bakfark*. Budapest: Zeneműkiadó, 1982, 26.: „az irodalom feltételezi, hogy ugyancsak Bakfarktól származó kompozíció”.
 - 4 Király Péter szóbeli közlése.
 - 5 A 42. és a 44. darabot 1552. október 6-án, ill. 8-án, Fridericus von Aulogk jegyezte be, ezek között található a 43. *Passamezo vom Vngern*. Ld. Christian Krollmann: „Das älteste preußische Stammbuch”. In: *Altpreußische Beiträge*, 46.; Kosack: *Die Lautentabulaturen...*, 55.

A Dohna-lantkönyv egykor a königsbergi városi könyvtár tulajdonában volt, de a második világháború során elveszett vagy megsemmisült.⁶ A chanson-intavoláció tabulatúrájának fennmaradt fényképmásolata és modern kottaátírata a Bakfark-összkiadásban megjelent,⁷ a táncdarabból csak a kezdeti három és fél ütemet ismerjük, Hans-Peter Kosack kottaközlése nyomán.⁸

Bakfark Bálint életét és munkásságát a modern zenetörténetben néhány előzmény után Gombosi Ottó (1902-1955) ismertette részletesen,⁹ aki könyvének függelékében a lantos tíz fantáziájának kottaátíratát is közölte. (Azóta kiderült, hogy a „VIII. fantázia” egy chanson intavolációja,¹⁰ a „IX. fantázia” pedig egy több vokális forrás részeitől összeállított darab.)¹¹ Tanulmánya III. fejezetének a végén a *Passamezo vom Vngern* kapcsán Gombosi megjegyzi, hogy „Bakfark műve a *moll-passamezzo*-témát, a *passamezzo anticót* dolgozza fel, abban a formájában, amely a periodizálást nem a dúrparallellból, hanem a tonikából indítja”.¹² A további néhány mondatból kitűnik, hogy Gombosi még látta a Dohna-könyv tabulatúráját. Az 1933-ban a cambridge-i nemzetközi zenetudományi kongresszuson tartott előadásához és a basszusvariációkról készült cikkéhez („Italia: Patria del basso Ostinato”)¹³ szolgáltatott adalékokat a *Passamezo vom Vngern* tanulmányozása.

Gombosi Ottó 1939-ben az Amerikai Egyesült Államokba emigrált, és 1951-től az 1955-ben bekövetkezett haláláig a Cambridge városában működő Harvard University Zeneművészeti Tanszékének professzora volt.¹⁴ Hátrahagyott zenei vonatkozású iratai ma az egyetem könyvtárában, az Eda Kuhn Loeb Music Libraryben található. A könyvtár nemrégiben közzétette a zenetudós jegyzeteinek listáját, részletezve az egyes tömbök tartalmát. E jegyzék szerint az 1. számú doboz 3. irattartójában „Passamezzo” címszó alatt többek között a Dohna-lanttabulatúra *Passamezo vom Vngern* című darabjának Gombosi által készített kottaátírata is megtalálha-

6 Egykori jelzete: Gen. 2.150. Ld.: Krollmann: i. m., 34–47.; Kosack: *Die Lautentabulaturen...*, 48–55.; Wolfgang Boetticher: *Handschriftlich überlieferte Lauten- und Gitarrentabulaturen des 15. bis. 18. Jahrhunderts*. München: Henle, 1978 (RISM B. VII.), 154–155.

7 Ld. az 1. jegyzetet.

8 Kosack: *Geschichte der Laute...*, 99.; Bakfark: *Opera omnia*, III., XII.

9 Gombosi: i. m.; Gombosi előtt és után mások is foglalkoztak Bakfark életével és műveivel; ld. Henryk Opieński: „Bekwark lutnista”, *Biblioteka Warszawska*, II. (1906), 464–485.; és uő: *Beiträge zu Valentin Bacfark's Leben und Werken*. Diss. Leipzig, 1914; Ludwig Kaiser: *Valentin Greff-Bakfark*. Diss. Wien, 1907; Koczirz: i. m., XXXII–XLV; Homolya: i. m.; Király: i. m., 179–191.

10 Szabó István: „Reneszánsz költészetünk és zenénk forrásairól”, *Magyar Zene* XXVI/4. (1985), 386–405.

11 Deák Endre–Szabó István: „Bakfarks 'IX. Fantasie' – offenbar ein Pasticcio”. In: *Die Laute, Jahrbuch der Deutschen Lautengesellschaft*, VI. Frankfurt am Main: Deutsche Lautengesellschaft, 2002, 65–68.; ill. Deák Endre: „Bakfark miscellanea. Bestimmung eines weiteres Teils in der 'IX.Fantasie' von Valentin Bakfark”. In: *Die Laute, Jahrbuch der Deutschen Lautengesellschaft*, XI., Frankfurt am Main: Deutsche Lautengesellschaft, 2013, 21–32.

12 Gombosi: i. m., 47.

13 *La Rassegna Musicale*, 7/1 (1934), 14–25.

14 Gombosihoz ld.: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/g-gy-757D7/gombosi-otto-759BF/> (utolsó letöltés: 2019.03.21.); továbbá Peter Király: *Otto Gombosi Centenarium, Lauten – Info der Deutschen Lautengesellschaft* 2002, Nr. 4, 25.

Közpörgy, S. 50 Nr. 43. *Passamezo vom Vngern* 1552, (Kungach?)

1) c
Stift
4

2) Ruzs
pelt
2) c
Stift
4

3) z
Stift
2

Typ: A/2

Nr. 10 S. 27. Ich hing veng bey mit alle stum

B = d

Nr. 42. S. 50 i so wünsch sol ich

Passamezo (S. 21) Nr. 10 Typ: A.
faktisch } 24 Töne
24 Töne Typ: A.
die *Passamezo* *Passamezo*-
Passamezo

1552 wünsch sol ich, das
Rande steht: *Passamezo*!

357 *Passamezo*
noch Tripel, kein *Pass.*
Typ: A

ausl. von *Pass.*, auf
stark *Passamezo*, Typ: A.

Die Handschrift angef. 1550.

Nr. 49. *Passamezo Propolis*
Typ: A/2

Nr. 50 *Passamezo + Salsarella*

ajánl. von v. Pöschke *Passamezo* p. 11

zwei: d | d | c | b | f | a | i | a | d | f | a | h | a | i | b | g | a | d | f | a | u.

1. faksimile. *Passamezo vom Vngern* – Gombosi Ottó kottaátírata a tabulatúrából

tó.¹⁵ A Loeb Music Library a világhálóra is feltette ezt a lapot,¹⁶ így élénk tárul – legalább egy kottavázlatban – a Bakfark szerzeményének tekintett mű (1. faksimile).

Az oldal tetején az első sor jelzi, hogy az emlékkönyv 42. darabja a *So wünsch ich ihr* szövegkezdetű német dal. A lap alsó harmadába került e mű első négy üte-

15 <http://nrs.harvard.edu/urn-3:FHCL.Loeb.Faids:mus00036>, ill. https://hollisarchives.lib.harvard.edu/repositories/27/archival_objects/1368772 (utolsó letöltés: 2019.03.26.)

16 <https://blogs.harvard.edu/loebmusic/2016/05/04/gombosis-nachlass-1925-1955/> (utolsó letöltés: 2019.03.26.)

mének kottaátirata. A felső rész közepén, a második sorban találjuk a Bakfarknak tulajdonított darab sorszámát és címét (Nr. 43. *Passamezo vom Vngern*), a balszélen a lelőhely nevét, valamint az oldalszámra utaló jelzést (Königsberg, S.50.), a jobb felső sarokban a tabulatúra valószínűsíthető bejegyzési idejét (1552 /August?/). Gombosi tíz kottasorban, kétkulcsos rendszerben készítette el a passamezzo átíratát. A kottasorok mellett a jobb szélén a német tabulatúra jeleire utaló jegyzetek láthatók. A darab végén Gombosi felírta, hogy a táncvariáció a saját kategorizálása szerint melyik passamezzotípushoz sorolható (Typ: A/2). Az oldal alsó felére került az emlékkönyv 21. oldalának 10. sorszámú darabja, ugyancsak kétkulcsos rendszerben kottázva („Ich klag den Tag...”). A jobb alsó harmadba Gombosi az emlékkönyv egyéb passamezzóinak típusba sorolásához készített jegyzeteket.

A kottából kitűnik, hogy Gombosi a könyvtári jegyzetelés során egy későbbi tisztázatra váró gyors, vázlatos átíratot készített. Az első négy ütem 4/4 beosztású, a későbbiekben 2/4 következik, mely néhány helyen ismét kétszeresére bővül. A Bakfark-monográfiában írt néhány mondatos ismertetőjében 16 ütemes témáról ír,¹⁷ mely megismétlődik egy újabb feldolgozásban. Vagyis maga Gombosi egy közreadás esetén a 4/4-es beosztást vitte végig. A lanttabulatúrák mint fogástáblázatok sajátossága az, hogy a leírt művek bármilyen alaphangolású lanton játszhatók, amennyiben a lant üresen (lefogás nélkül) megpendített húrjainak egymáshoz viszonyított hangmagassága megfelel a tabulatúrának. A lapszéli megjegyzések tanúsága szerint Gombosi az átíratban a német tabulatúra jeleit A hangolású lantra alkalmazta.

Gombosi jegyzeteit a német tabulatúra segítségével értelmezhetjük. A Mattheus Waissel lantkönyvében található fogástáblázaton számok, kis- és nagybetűk, valamint a VI. fekvéstől felülvonással ellátott kisbetűk szerepelnek (2. *faksimile*).¹⁸

A lantnyakra rajzolt húrok alaphangja balról jobbra haladva a mi esetünkben:

A, d, g, h, e', a'. Ezek jelei a tabulatúrában rendre: A, 1, 2, 3, 4, 5; az első fekvés jelei: B, a, b, c, d, e; stb.

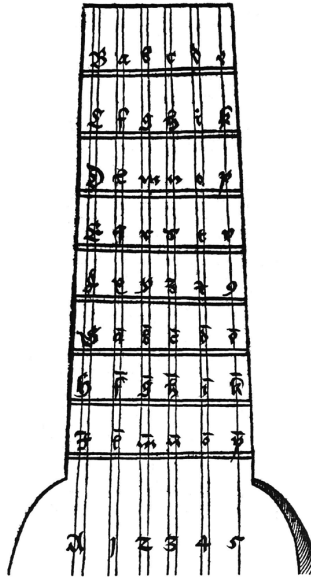
A jelek és hangok megfeleltetését a VIII. fekvésig egy kottás táblázatban tekinthetjük át. (1. *kotta a 106. oldalon*)

Ezt a táblázatot használva a megszólaló hangok a tabulatúrából a kottába írhatók. Mivel a lanttabulatúra ritmusjelei nem követik egyenként a szólamok ritmusát, csak az egymás után megszólaló hangok időtartamából alakítanak egyetlen ritmusjel-sorozatot, így a többszólamú zenei szövet polifon átírása a kottairó szubjektív megoldását igényli. Nyomatott német tabulatúra esetén (a sajátos „gótbetűk” megismerésével) minden nehézség nélkül megtörténhet a jelek és a hangok megfeleltetése. A kéziratok olvasási bizonytalanságát többek között a következő tényezők okozhatják:

17 Gombosi: i. m., 47.

18 Mattheus Waissel: Lautenbuch. Frankfurt an der Oder: Andreas Eichorn, 1592. Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel <1.5 Musica 2° (3)>, digitális kiadás: <http://diglib.hab.de/drucke/1-5-musica-2f-3s/start.htm> (utolsó letöltés: 2019. 03. 26.)

Der Lautenkragen mit seinen Buchstaben / vnd Ziffern.



Es werden aber auch etliche Lauten mit Sieben / etliche mit Acht Chor Seiten bezogen / da die Siebende Seite dem f die achte aber / der i gleich gestimmt wird durch Decima / uen herunter / Auch stimmen etliche (so die siebenhörige Lauten gebrauchen) das siebende Chor der z. gleich durch ein Decima / etc. Weil aber dieser vorterricht fürnemlich für die Schaller zugerechete / soll sich also bey den sechs Seiten bleiben lassen. Denn / wer sich auff der Sechshörigen Lauten wol oben wird / der wird sich in die andern / so mehr Seiten haben / leichtlich richten können.

Wen

2. faksimile. A lantnyak húrjai és érintői a német tabulatúrajelekkel (Mattheus Waissel: Lautenbuch, 1592)

- a) a lejegyző sajátos írásmódja miatt a jel nehezen olvasható, vagy összetéveszthető egy másikkal,
- b) a nagyon hasonló karaktereket már a tabulatúra készítője rosszul másolta,
- c) a szükséges felülvonások elmaradtak, vagy felesleges felülvonások kerültek a betűkre.

Nézzük most azt a tisztázatot, amelyet Gombosi vázlatos kottája alapján elkészítettünk a német tabulatúra rekonstrukciójával együtt (2. kotta a 108. oldalon).

A német tabulatúra visszaállítása értelemszerűen önkényes az olyan esetekben, ahol a kottában szereplő hang üres húron vagy egy másik húron lefogva, „fekvésben” is megszólaltatható (például a 17. ütemben a d hang az 1 számmal vagy az F betűvel is jelölhető).

Megjegyzések a rekonstrukcióhoz, illetve Gombosi-kottájához a rekonstrukció ütemszámai szerint:

5. ütem, 6. tizenhatod: Gombosi lapszéli megjegyzése szerint a tabulatúrában a c' jele áll az e' jele helyett.

7. ütem: a hangok megtartása mellett az alt és a tenor polifon szólamvezetését javaslom.

The image shows a musical score for the first staff of a German lute tablature. It consists of eight staves, each representing a different string (Alaphang, I. fekvés, II. fekvés, III. fekvés, IV. fekvés, V. fekvés, VI. fekvés, VII. fekvés, VIII. fekvés). Each staff contains a sequence of notes and fret numbers (1-5) corresponding to the letters of the alphabet. The notes are written in bass clef for the first four staves and treble clef for the last four staves. The fret numbers are written in boxes below the notes. The letters are written in boxes above the notes. The sequence of letters is: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z, 7, 9.

1. kotta. A német lanttabulatúra jeleinek megfelelő hangok

10. ütem, 5. nyolcad: Gombosi a lap szélén jelzi, hogy a c'' az eredetiben nem pontozott.

12. ütem, 2. fél: Gombosi jegyzete szerint a tabulatúrában a magasabb hang (e') jele a mélyebb hang (c') jele alatt van.

14. ütem, 5. nyolcad: Gombosi megjegyzi, hogy a tabulatúra jele g hangot ad az e' helyett. Elképzelhetőnek tartom, hogy a g megtartása mellett kellene az e' -vel kiegészíteni a szólamot.

14. ütem, 4. negyed: Gombosi felkiáltójellel hangsúlyozza, hogy az akkord legfelső hangja a tabulatúra jele szerint d'' . Az analóg 30. ütemnek és a konzonanciának megfelelően $cisz''$ -re javítottam.

16. ütem: Gombosi kéziratából az ütem második fele hiányzik. Ezt pótoltam a fél értékű a' hanggal.

17. ütem: a második negyed Gombosinál a , az analóg 25. ütemben itt d' áll. Elképzelhető, hogy a tabulatúrában a \bar{g} jel helyett g állt. A negyedik nyolcadban Gombosi h' hangot ír, a szoprán szólamvezetése viszont a 25. ütemnek megfelelően e'' -t igényel. Itt a tabulatúrában a \bar{k} helyett állhatott a hibás k jel.

21. ütem, 2. nyolcad: A tabulatúrában állhatott, ezért ír Gombosi g' -t. A megfelelő szólamvezetéshez az \bar{o} jelet, vagyis a c'' hangot tartom helyesnek. 22. ütem, 4. nyolcad: Gombosi átíratában c' . A tabulatúrában valószínűleg c jel olvasható a \bar{c} jel helyett.

25. ütem, első akkord közepső hangja: Gombosi hangsúlyozottan [egyértelműen?] e'' -t ír. A tabulatúrában talán z jel volt olvasható az analóg 17. ütemben látható 7 jel (a' hang) helyett.

26. ütem: az első akkord alaphangja Gombosi kottájában a , viszont a harmóniaváz d -t igényel. Vélhetően f jelet olvasott az F jel helyett. A negyedik nyolcadban a 21. ütemnek megfelelő eset ismétlődik.

27. ütem, 2. nyolcad: a tabulatúrában p állhatott \bar{p} helyett.

29. ütem, 5. nyolcad: a tabulatúrában \bar{k} állhatott k helyett.

Természetesen még előkerülhet Gombosi közreadásra előkészített átírata vagy akár az eredeti lantkézirat. A most közzétett anyag lehetőséget ad arra, hogy más lanttabulatúrákban is kutathassunk változatok után. Addig is álljon itt összehasonlításként Emanuel Wurstisen 1591-ben (1594-ben?) lejegyzett német lanttabulatúrájából a XII. *Passomezo* egy szakasza¹⁹ (3. fakszimile) és ennek egybevetése a *Passamezo vom Vngern* 17-24. ütemével (3. kotta a 110. oldalon).

A baseli tabulatúra *Passomezo*ja a periodizálást nem a tonikából, hanem a párhuzamos dúrból indítja, ellentétben a Bakfarknak tulajdonított *passamezzo*val.

3. fakszimile. Részlet a baseli tabulatúrából

19 Basel, Öffentliche Bibliothek der Universität, Musiksammlung, F. IX. 70, 168–169 <https://www.e-manuscripta.ch/doi/10.7891/e-manuscripta-13217> (utolsó letöltés: 2019. 03. 27.).

5
1 1 1 1 | 5 5 g o | 5 e 5 o d 4 n | 4 2 n c n 4 d | 4 p k pk 5 o | 5 kp k 5 o d 4 |

d d d d | 3 c | 2 D | 2 D

1 1 1 1

8
d 4 n h n 4 d o | d 4 d o | 5 i o 5 | k 5 k p | 9 p k 5 | o d 4 n | h 3 h n | 5 h d 4 n h 3 |

1 1 2 4 A

13
5 g e 5 o d 4 | 5 4 d o | 5 o 5 o | 5 k p d | p k pk 5 k | p k 5 o d 4 n | 4 p 2 k | 5 o d 4 |

4 d o | n d | d 4 o | c n | 2 D | c D

h A | n 1 | n c | c n | c 2 | D c D

13 A 1 l g 2 D

5 4 d o | 5 d o 5 | k 5 k v | 9 k v 9 | v 7 9 d | 4 n v | 9 p k | 5 o d 4 | 5 g o 5 |

d 3 | A o | 7 i | 1 d

n 2 | z n | n n | 1

1 1 A 1 1

2. kotta. A Passamezo vom Vngern modern notációval
és a német lanttabulatúra rekonstrukciójával

A magasabb fekvésbe helyezett variációs szakasz nyolc üteme viszont figyelemre-méltó kapcsolatot mutat a *Passamezo vom Vngern* 17-24. ütemével.

A basszus és a töltőszólamok által meghatározott harmónia, a passamezzo-tematika sajátosságából következően nyilvánvalóan azonos. A dallam vonalvezetésében azonban különösen szoros egyezést tapasztalunk. A 17-20. ütemekben, valamint a 22. ütemben a baseli darab követi a *Passamezo vom Vngern* dallamát, a szokásos díszítési manírokkal dúsítva. A 21., 23. és 24. ütem dallama teljesen azonos a két kéziratban.²⁰

Gombosi azt írja:

20 Megj.: a második ütemben (a 18. számozott ütemben) az áthúzás és kiegészítés következtében a baseli darab eredeti ritmusjelzése hiányos, ezért pótoltam az előzők szerint.

3. kotta. A Passamezo vom Vngern és a baseli tabulatúra Passamezójának összevetése

Úgy vélem, a bakfarki stílusjegyek nem mutatkoznak meg a darabon. Ez persze a szerzőség kérdésében nem ad érveket, hiszen az intavolációk és a táncok jellegüknél fogva más-más feldolgozási módot kívánnak. Az előbbieket nyomán azonban felvetődhet a kérdés, hogy amennyiben az *Vngern* megjelölés valóban Bakfarkra utal, vajon nem a „tőle kapott”, az „általa leírt” vagy az „általa játszott” jelentésben kell-e a címet értelmeznünk.

Köszönöm Király Péter zenetörténész szóbeli közléseit, valamint hogy a Dohna-lantkönyvre vonatkozó kutatási eredményeit rendelkezésemre bocsátotta. Véleménye szerint nem szabad elvetnünk azt a lehetőséget sem, hogy a baseli tabulatúra motívumai és a Bakfarkhoz kapcsolt feldolgozás megfelelő szakasza egy közös, esetleg billentyűs forrásra vezethetők vissza.

ABSTRACT

ISTVÁN LANTOS SZABÓ
PASSAMEZO VOM VNGERN

On a Lute Piece Attributed to Bálint Bakfark and its Reconstruction

The 16th century lute book Dohna contains a lute piece called Passamezo vom Vngern notated in German lute tablature. Researchers associate it with the Hungarian lute player Bálint Bakfark. The lute manuscript was lost or destroyed during World War II and until recently only the beginning motif from *Passamezo vom Vngern* was known. However, a sketch of the full-length transcript of the piece has appeared recently among the manuscript notes of the music historian Otto Gombosi. This article presents his research results on the lute piece and its source, and then uses Gombosi's transcript and notes to present the reconstructed work in modern score and German lute tablature

István Lantos Szabó (b. István Szabó, 1953) graduated in 1976 as a high school teacher in mathematics and physics at Eötvös Loránd University. In addition to his work as a teacher, he has given concerts as a performer of renaissance and baroque lute music. Szabó has recorded several music albums, radio and TV programmes with Hungarian and foreign early music ensembles and soloists. He presents the results of his researches into Hungarian lute music and song poetry history primarily in concerts and recordings of the Trio Vagantes (founded in 1989). Details of his research appear in scholarly articles and published scores.

Zene és rendszerváltás

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet
20–21. Századi Magyar Zenei Archívumának
zenetudományi konferenciája
2020. április 2.

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet
Bartók Terme
Budapest I., Táncsics M. u. 7.

Az 1989-es rendszerváltás nem csupán a politikában, de a gazdasági és a kulturális-tudományos életben is mélyreható változást vont maga után. E fordulat alapjaiban rengette meg a magyar zeneélet működését is, előidézte nemcsak a zenei intézményrendszernek (a zeneoktatás, a zenekarok, a kotta- és lemezkiadás intézményeinek) az összeomlását, de a zeneélet szereplőinek, például a zeneszerzőknek, zenetudósoknak, előadóművészeknek, zenetanároknak egzisztenciális elbizonytalanodását is. E bizonytalanság – miközben hosszú távon számos innovatív, újszerű működési ötlet megszületését, a „kapitalista” zeneélet megvalósulását ösztönözte – erőteljes és politikai felhangoktól sem mentes nyilvános vitákhoz is vezetett. A tervezett konferencia ennek ellenére nem csupán 1989–1990 fordulójára összpontosít, bár ennek eseménytörténetét is fel kívánja dolgozni, hanem a rendszerváltás előzményeire és következményeire is. Olyan előadásokat várunk, amelyek az 1980 és 2000 közötti magyar zeneszerzés, zeneélet, előadóművészet, zenetudomány történetének elemeit vizsgálják a legkülönbözőbb szempontokból (életművek stíláriális változása, előadóművészi pályák, a zeneélet és a zenei intézményrendszer módosulása, kutatástörténeti események, finanszírozási kérdések, kapcsolati háló, zene és politika, ideológiai viták stb.). Hasonlóképpen olyan előadás-tervezeteket is örömmel fogadunk, amelyek a zene és a társművészetek, a muzikusok és művésztársaik kapcsolatával, illetve a magyar zene nemzetközi fogadtatásával, összeköttetéseivel foglalkoznak a vizsgált két évtizedben. A konferencia nem titkolt célja, hogy a rendszerváltás utáni magyar zene kutatásának megindulását is ösztönözze.

A konferencia az NKFIH 123.819-es számú, *Magyarország zenetörténete V., a 20. századi kötet előkészítése* című projekt keretében valósul meg.

A jelentkezéseket – amelyeknek egy csatolt fájlban tartalmazniuk kell az előadás címét és egy maximum 250 szóból álló előzetes tartalmi kivonatot – 2020. január 10-ig kérjük elküldeni a konferencia szervezőjének:

dalos.anna@btk.mta.hu